

Uit de lengte of uit de breedte

De op de laatste Musikmesse Frankfurt gelanceerde Jupiter-50 doet praktisch hetzelfde als de in 2011 uitgebrachte Jupiter-80, maar is lichter, compacter en goedkoper. Of zit er ergens een addertje onder het gras?

door Alex Buurman > alex@interface.nl

De marketingafdeling van Roland zorgt deze dagen wel vaker voor gefronste wenkbrauwen. Over het hergebruik van de legendarische naam 'Jupiter' zullen we niet nog eens klagen. Net zo min als over het hergebruik van de naam 'Juno' bij de huidige instapmodellen. Een eigen model om zeep helpen, zoals hier het geval lijkt met de Jupiter-80, is in de muziekbranche echter tamelijk uniek. De vraag is: liggen de zaken inderdaad zo simpel?

Doelgroepen

Een gewogen klavier met 76 toetsen, dezelfde synth engine, dezelfde soundlibrary en dezelfde faciliteiten als de prestigieuze Jupiter-80; het kan niet op. Het verhaal gaat dat Roland destijds dermate overonderd was door de release van de Korg Kronos dat ze als tegenzet min of meer gedwongen waren een supersynth uit te brengen op basis van de technologie die ze op dat moment beschikbaar hadden, en dus de Jupiter-80 lanceerden. Klinkt toch niet erg geloofwaardig, want met de Jupiter-80 zette Roland een compleet ander product neer dan Korg deed met de Kronos. De prijsklasse klopt wel, maar de focus ligt heel erg anders. De Kronos is voor ambitieuzer sounddesigners en soundmatig veeleisende toetsenisten, en de Jupiter voor toetsenisten die razendsnel sounds willen splitsen, layeren en die van 'grote' zo niet

'enorme' geluiden houden. De Kronos richt zich dus op een heel andere doelgroep dan de Jupiter.

Onderscheid

Behalve qua prijs, afmetingen en gewicht onderscheidt de Jupiter-50 zich toch op behoorlijk wat andere gebieden van de 80: een polyfonie van 128 stemmen in plaats van 256, geen touchscreen, geen aftertouch, geen grafische userinterface maar een rudimentair zwart-wit-lcd, een simpeler fx-structuur, geen digitale uitgang en drie in plaats van vier layers. Toch zijn de sounds van de 50 en de 80 onderling uitwisselbaar en de JP Synth Editor voor de iPad, waarmee de Synth Tones van de 50 en de 80 te bewerken zijn via een grafische interface, werkt met beide modellen. De 50 kent ook een aantal van de V2.0-features van de 80, zoals de nieuwe low pass-filters, waaronder een aantal vintage exemplaren zoals die van de Jupiter 8, de Minimoog en de Prophet 5. Waarschijnlijk om copyrighttechnische redenen vind je daarover geen woord in de documentatie, maar in een promotievideo van Roland zelf wordt dit expliciet genoemd.

Min

Het vinden en opsommen van de nadelen van de 50 ten opzichte van de 80 is tamelijk simpel. Het meest in het oog lopend is de userinterface, die wel erg primitief is geworden ten opzichte van die van de 80. Het overzicht

INFO

- Prijs excl: € 2.199,-
- Distributie: Roland Central Europe
- Internet: www.rolandce.com, www.roland.com

is weg, en dan niet 'een beetje' weg. De meest uitdagende en inspirerende sectie van de Jupiters om zelf te programmeren, de Synth Tones, is nu een omslachtige aangelegenheid geworden. Er zijn qua structuur nogal wat overeenkomsten met de opbouw van Roland's virtueel-analoge Gaia synth: drie identieke layers en een behoorlijk rechtdoorzee analoge synth engine. Maar wat met de 80 en Gaia een fluitje van een cent is, is met de 50 een heel gedoe.

Zowel de 50 als de 80 nodigen uit om heel brede sounds te gebruiken. Dat is, eerlijk is eerlijk, ook wel iets waarin deze Jupiters excelleren, ten opzichte van alle synths op de markt, maar de 50 heeft slechts 128 stemmen. Bij de meeste andere synths kom je

daar wel mee weg, maar bij de laag-op-laag-sounds van de Jupiter-50 en -80 ligt de limiet altijd op de loer.

Dat de Jupiter-50 geen digitale uitgang heeft, wordt ruimschoots gecompenseerd door de usb-uitgang, die zowel midi als audio doorgeeft. Je kunt je partijen dus sowieso digitaal in je pc of Mac opnemen.

Aftertouch, als gezegd, ontbreekt; zelfs channel aftertouch. Het zal per gebruiker verschillen of dit een nadeel is, maar op een synth in deze prijsklasse is het wel een punt. Opzettelijk creëren van onderscheid, zou je het kunnen noemen.

Dat je maar drie keyboardzones kunt gebruiken om te splitsen en layer'en, is nauwelijks een nadeel. Drie zones voldoen in veel gevallen uitstekend. Heel consequent houdt Roland vast aan de benamingen Lower, Upper en Solo met betrekking tot die zones, wat in eerste instantie nogal ouderwets aandoet, maar uiteindelijk de lading uitstekend dekt. De

Lower-zone kan ook als zone voor percussieve drumsounds worden ingesteld.

Plus

Tot zover de mogelijke minpunten. Die zijn simpelweg niet te negeren. De andere kant is echter dat de Jupiter-50 wel erg veel goedkoper is dan de 80 en erg veel lichter: 11kg in plaats van 17,7kg, dat scheelt bijna veertig procent. In de winkel zal het prijsverschil ook al gauw in de buurt van duizend euro liggen. Het klavier is uitstekend, waarschijnlijk niet hetzelfde als dat van de 80 in verband met het gewicht, maar wel gewogen en dus met een volwassen respons.

Hoewel de Jupiter-50 qua bedieningsorganen behoorlijk is uitgedeed, is het gooien en snijden met sounds, splits en layers nog steeds een

genot. Ten opzichte van de Jupiter-80 is dit zelfs nog simpeler geworden, en door middel van de Manual-toets breng je alle splits en layers terug tot één. Vervolgens kun je de 50 bedienen alsof het de simpelste beginners-synth is met rechtdoorzee keuze van sounds. Wel ontbreken voor de Lower-zone de ontstellend handige, veelkleurige voorkeuzetoetsen met namen als Piano, Synth Strings en Combo Organ. Alleen de Upper- en de Solo-zone hebben deze toetsen, die alvast aangeven welke sound je kiest, maar die je daarnaast wél zelf aan willekeurige sounds kunt toekennen; briljant!

Wat ook bleef – het zou wel heel sneu zijn als dat niet zo was – is de Behaviour Modeling Technology, waarmee je op een heel plezierige en voor de hand liggende manier verschillende articulaties van akoestische geluiden kunt

naast een usb-slot op de achterkant om een computer aan te hangen, bevindt zich op de voorkant nog een usb-slot waar je een memorstick in kunt steken om midfiles en data te saven.

Hoewel de Jupiter-50 qua bedieningsorganen behoorlijk is uitgekleeft, is het gooien en smijten met sounds, splits en layers nog steeds een genot

>> aanspreken. Wat me bijvoorbeeld bij de test van de Jupiter-80 buitengewoon beviel, is de manier waarop monofone, akoestische sounds reageren op legato-spel, voorslagen, trillers en flams. Er is veel aandacht besteed aan hoe tonen zich in die situatie ontwikkelen en het bespelen van geluiden van solostrijkinstrumenten en hout- en koperblazers is dan ook een regelrecht feest, zeker in combinatie met een polyfone sound, waarbij je kunt kiezen of het monofone geluid de laatst gespeelde noot of de toonoot uit het akkoord volgt. Ook het gedrag van akoestische sounds bij het gebruik van de pitchbender en het modulatie wiel is erg doordacht en daardoor onweerstaanbaar. De pitchbender veroorzaakt bij vibrafoon en marimba keurige glissando's die rekening houden met welke tonen je speelt en aan de hand daarvan 'witte' of 'zwarte' tonen voortbrengt. Bij koperblazers zijn de glissando's weliswaar gewoon chromatisch, maar de gespeelde noten hebben specifiek die boven-tonen en bijgeluiden die bij het spelen van een glissando horen.

Handelingen

Bij de beide Jupiters kun je kiezen uit Super-Natural sounds in twee categorieën: akoestische geluiden of synthsounds, oftewel de Synth Tones. Zelf programmeren van die Synth Tones is op zich erg leuk en bevredigend, ware het niet dat je bij de 50 erg veel handelingen moet verrichten om van de ene synthlaag naar de andere te navigeren. In tegenstelling tot bij de

SPECIFICATIES

- gewogen klavier met 76 toetsen
- 128-stemmig polyfoon
- 128 Registrations
- 2.560 Live Sets
- multi-effecten (4 units) + galm
- weergave van wav-, mp3- en aiff-bestanden
- opname in wav-formaat: 44.1kHz/16-bits
- arpeggiator met 128 styles + 16 geheugenplaatsen
- 17 stijlen voor Harmony Intelligence
- DBeam-controller, pitchbend/modulatie-joystick, 2x toewijsbare schakelaars, 2x toewijsbare pedalen + sustainpedaal, 2x toewijsbare draaiknoppen, 3x sliders met wisselende functie
- 240x64 lcd met backlight
- aansluitingen: hoofdtelefoon (1/4" jack, stereo), main out (2x 1/4" jack), sub-out (2x 1/4" jack), audio in (minijack, stereo), pedalen CTRL1, CTRL2 + demper (1/4" jack), midi-in/out/, usb > computer, usb > geheugenstick, DC-ingang voor netvoeding-adaptor
- afmetingen: 1.268x361x117mm (bx dxh)
- gewicht: 11kg
- inclusief Sonar LE en drivers voor Mac en pc

De Jupiter-50 werd op de Musikmesse Frankfurt voor het eerst getoond. Onder de Jupiter-50 grote broer Jupiter-80

Kurzweils, Korgs en Yamaha's in deze prijsklasse kun je de lagen die je bewerkt ook niet solo'en; een absolute domper. De virtueel-analoge synth engine zelf is uitgebreid genoeg om goede, breed inzetbare sounds te creëren, en simpel genoeg om nauwelijks een barrière op te werpen voor niet-gevorderden. De akoestische SuperNatural sounds laten zich op een zeer voor de hand liggende manier aanpassen.

Conclusie

'Uitgekleeft' is niet het juiste woord, als je zoekt naar een omschrijving voor de Jupiter-50, daarvoor biedt hij gewoon te veel wél ten opzichte van de Jupiter-80. Wat voor de 80 geldt, geldt dus in feite ook voor de 50: geweldige bediening als het gaat om het kiezen en programmeren van splits en layers, erg geschikt voor 'enorme' geluiden, en voorzien van de spreekwoordelijke smeuigheid van Roland, met mooi uitgebalanceerde details. De piano's zijn goed en expressief.

Op orgelgebied laten beide Jupiters overigens wel wat liggen, want de meeste synths in deze prijsklasse hebben hardwarematig

wel iets dat op drawbars lijkt, en op de 50 ontbreekt dat (afgezien van de drawbars in het display als je orgelsounds programmeert).

We vonden de prijs van de Jupiter-80 in Interface 152 'zeer straf' en Roland vond dat blijkbaar zelf ook. Jammer genoeg is er één heel sterk argument om toch voor de Jupiter-80 te kiezen: polyfonie. Het halveren van de polyfonie, uitgerekend op een synth die uitmunt in het layeren van sounds, is een nogal heftig compromis. Als je flink aan het stapelen gaat, zul je bij tijd en wijle horen dat er een stemmetje wordt gepikt. Dat neemt echter niet weg dat ook de Jupiter-50 een buitengewoon flexibele synth is voor drukbezette toetsenisten. Als je veel sessiewerk doet, of in een band speelt met snel wisselend repertoire en orkestrale arrangementen, dan is de Jupiter-50 een zéér serieuze kandidaat. ■

HET OORDEEL

- +** • natuurgetrouwe articulaties en speelwijzen
- uitstekende en slimme selectie aan geluiden
- superhandige toekenning van sounds
- • relatief simpele synth engines
- navigatie bij programmeren van sounds (geen solofunctie)

